

Posudek oponenta disertační práce PhDr. Jany Štěpánkové

“Kolektivní paměť násilně vystěhovaných obyvatel:

Životní příběhy o druhé světové válce z Neveklovska”

předkládané v roce 2019 na Ústavu etnologie

I. Stručná charakteristika práce

Disertační práce dr. Jany Štěpánkové vychází z autorčina dlouholetého badatelského projektu výzkumu kolektivní paměti násilně vystěhovaných obyvatel, kterému se věnuje již přes deset let, respektive od své diplomové práce *Vzpomínková vyprávění z Neveklovska. (Zmapování vzpomínkových vyprávění násilně vystěhovaných obyvatel Neveklovska za druhé světové války)*, obhájené na Ústavu etnologie FF UK v roce 2010. Předložený text se tematicky zcela a obsahově pak značnou měrou kryje s autorčinou vydařenou (a stejnojmennou) rigorózní prací *Kolektivní paměť násilně vystěhovaných obyvatel: Životní příběhy o druhé světové válce z Neveklovska*, úspěšně obhájenou na Ústavu etnologie FF UK v roce 2013. Tento dlouhodobý, celkem ve třech absolventských pracích materializovaný projekt navazuje na dnes již klasické výzkumy folkloristy Jaromíra Jecha z 50. let 20. století, přičemž svým teoretickým a metodologickým zázemím, respektive disciplinární afiliací, se pohybuje na zajímavém pomezí slovesné folkloristiky, oral history a bádání v oblasti kolektivní paměti.

II. Stručné celkové zhodnocení práce

Předložená disertační práce rozvíjí téma dlouhodobě sledované autorkou (nyní) již ve trojici absolventských prací; část jeho výsledků autorka publikovala ve formě zajímavé studie otištěné ve fakultním periodiku *Studia ethnologica pragensia* v roce 2015. Již na první pohled je zřejmý poměrně skromný rozsah práce – 124 tiskových stran (bez seznamu literatury), což bývá mnohdy na hraně akceptovatelnosti dokonce i u disertačních prací z oblasti přírodních a technických věd, natož pak u prací z oblasti humanitních a sociálních věd. Problematičtější aspektem textu ale je, že se nejen svým rozsahem, ale především *obsahem* jen velice nepatrně liší od autorčiny rigorózní práce (o rozsahu 102 tiskových stran bez seznamu literatury); do podstatné míry je tak pouhým jejím „upgradem“ (přičemž mnohé její klíčové části, především Závěr, ale i Úvod a Abstrakt, jsou téměř identické). Na místě je proto otázka po smyslu vzniku

tohoto textu, který až na velice drobné (byť badatelsky velice zajímavé) výjimky nepřináší nové poznatky a je tak do značné míry pouhým (místy až „kosmetickým“) vylepšením práce rigorózní.

III. Podrobné zhodnocení práce a jejích jednotlivých aspektů

1. *Struktura argumentace.*

Práce je strukturována identickým způsobem jako práce rigorózní; ta byla autorem tohoto posudku v minulém posudku hodnocena velice pozitivně, proto není podle mého mínění nutné se opakovat. Nad rámec rigorózní práce byly rozšířeny například promyšlená terminologická pasáž vysvětlující základní koncepty používané v textu (s důrazem na dějiny domácího výzkumu) a především pasáž věnovaná konkrétní závažné historické události masakru transportu smrti v Křešicích a Olbramovicích, tzv. „případu Graun“ (s. 89-96 posuzované práce), pečlivě dokumentované i na základě archivního výzkumu; tu lze považovat za nejvýraznější samostatný přínos předloženého textu.

2. *Formální úroveň práce*

Práce je po formální stránce nepochybně nadstandardní; určité pozastavení je ale možná na místě u přehledu literatury. Autorka v něm formálně nerozlišuje mezi primární a sekundární literaturou (tedy v jedné sekci se nacházejí jak teoretické a metodologické práce, tak např. sbírky anekdot) a specificky vyčleňuje pouze internetové zdroje. Přestože autorka využila podstatně větší množství titulů než ve své rigorózní práci, z ne zcela jasných důvodů se zde setkáváme s duplicitou titulů (např. s klasickým dílem Maurice Halbwachse o kolektivní paměti se setkáváme jak v originále, tak jeho českém překladu) či poněkud velkorysým formátováním. Možná bych navrhol i zamyšlení nad anglickojazyčným termínem „forcibly ejected inhabitants“ – zde by bylo na místě se spíše držet zaužívané terminologie typu „expulsion“ či „forced transfer“.

3. *Práce s prameny či s materiálem*

Autorka ve své práci využila data získaná od celkem 17 narátorů (o 5 více než ve své rigorózní práci), ale tento badatelský přínos se bohužel výrazněji nepromítl do vlastního textu. V přílohách práce byl dokonce použit i zcela identický dotazník a identické přepisy tří

rozhovorů se stejnými narátory z let 2008 a 2010 jako v rigorózní práci.

4. *Vlastní přínos*

Práce je ze 71% plagiátem výše zmíněné autorčiny rigorózní práce z roku 2013, jak vedle tohoto kvalitativně laděného posudku zcela přesvědčivě dokládá i protokol kontroly na plagiátorství vytvořený systémem Theses.cz 2. 12. 2018, volně dostupný v SIS FF UK ve formátu .pdf. Stejný proces doložil, že je text předložené disertační práce z 31-38% shodný s textem autorčiny diplomové práce z roku 2010. V tomto ohledu tak práce bohužel zřejmě nesplňuje podmínky uvedené v Opatření děkana č. 10/2014 *Pravidla pro evidenci, odevzdávání, obhajování a zveřejňování závěrečných prací*, konkrétně pak Článku 6, bodu 2: „*Disertační práce musí odpovídat metodologickým standardům oboru a být samostatným přínosem pro jeho rozvoj*“ a především pak bodu 5c: „*Práce nebyla předložena jako splnění studijní povinnosti v rámci jiného studia nebo předložena k obhajobě v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu, s výjimkou případů upravených mezinárodními smlouvami, jako je např. smlouva o dvojím vedení disertační práce*“. V tomto světle se jako částečně nepravdivé ukazuje i prohlášení uvedené na s. 3 disertační práce „*Prohlašuji, že jsem disertační práci napsal/a samostatně s využitím pouze uvedených a řádně citovaných pramenů a literatury a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.*“

IV. Dotazy k obhajobě

Jak dlouho a jak intenzivně probíhal výzkum vedoucí k novým poznatkům nezohledněným v textu autorčiny rigorózní práce a k jakým novým badatelským výsledkům autorka dospěla?

V. Závěr

Předložená disertační práce z formálního i obsahového hlediska bohužel nesplňuje požadavky kladené na disertační práci; proto ji nedoporučuji k obhajobě, nýbrž k přepracování, a předběžně ji klasifikuji jako neprospěla.

9. 3. 2019

PhDr. Petr Janeček, Ph.D.